



Открытый урок по произведению
Джаминат Керимовой

«Девушка-вдова»

Тронева Табияева Л.А.

ДАРСНЫ ТЕМАСЫ:Джаминат Керимова.

ДАРСНЫ МУРАДЫ:

- 1 Джаминат Керимованы яшав ва яратувчулукъ ёлу булан таныш этив.
- 2 «Тул кыыз» деген поэмасын чечив.
- 3 Ватангъа бакъгъан сюювню артдырив.
- 4 Яшланы патриот гыслерин уятмакъ,дав гелтирген кыйынлыкъланы эсгере туруп,яшланы «Давлар болмасын!»-деген ойгъа гелтирмек.
- 5 Яшланы адабият асарны чеберлик янына агъамият берме уйретмек.

ДАРСДА КЪОЛЛАНАГЪАН КЪАЙДАЛАР: Яшав ёлун хабарлав,поэманы лакъырлашыв,анализ этив,беклешдирив.

ДАРСНЫ ЮРЮЛЮШЮ:

1 Яшланы дарсгъа къуршав.

2 Эпиграф:

1 Юрек булан алгъанман	Макътав болсун халкъыма
Алгъан –алгъан абатым,	Йырларымдан тоймайгъан,
Йыр булан юрегимден	Къанаты сынгъан къушдай
Чыкъгъан эки къанатым.	Болма мени къоймайгъан.

2 Яшаву ва яратувчулугъу.

Джаминат Керимова Таргъу тавну гёзел кызы.1949 й Бизин поэзияны уллу денгизинде арт я шва гёзел умутланы,къастланы ва гъасиретлинни енгилмес елпени баргъан сайын кёп гёрюнеген болуп геле.Ону гъакъ юрекден язылгъан ачыкъ ва асылсатырларында охувчугъа инг башлап таъсир этеген зат –ер юзюнде яшайгъан,яшланы ихтияры бар бары да яхшы ва гёзел затлагъа бакъгъан якъдагъы къайнар сююв.Тек охума сюе болгъан,амма савлугъу ёкълугъундан школагъабарып болмай болгъан.Охума сюегенлигини гючлюлюгюнден ол школаны да артда Дагъыстан пачалыкъ университетин де охуп битдирген.Д.К. кёп уьстюнлюкlege етишген. Ж.К.»Ленин ёлу» газетни мухбири болуп да ишлеген.СССР-ни язывчуларыны Союзуна ол 1985 йылда къабул этилинген.Ж. биринчи асарлары къумукъ газетлени ,журналланы бетлеринде чыгъамагъа башлагъан.

Бу кызыяш ананы гыакындан, аявлу уланындан кыалгъан эсделик, ону сав кыалгъан гесеги. Ол башгъа булан яшавун байласа анагъа бек кыйын кыйгъылы кагъызны кыолуна алса да бу ана умутун узмей, уланыны оьлгенине инанмай. Ананы юреги баласы сав кыйтажакъгъа инана.

Ж. сакъатлыгъына кыйынлы кысматына да кыарамайлы, оьзюню бары ягъын, намусун жыйып кыбюсю сав адамлардан да артыкъ оьз халкына, элине кыуллукъ этме кыаст этип яратувчулукъ пагъмусун оьсдюрюп, чыныкыдырып бизин поэзияда ташда оьсген гюл чечекдей арагъа гирди.

Шийру «Ата юрт». Бет 11 9-14сл.

Жаминатны поэзиясында ватанны, тувгъан анадаш токътай. Таргъу юртгъа, Таргъу тавгъа кыпшаирлер оьзлени асарларын багъышлагъанлар, неге туююл Таргъу тав, Таргъу юрт кыумукъ миллетни тарихинде уллу роль ойнагъан юртлардан. Таргъу юрт буса кыумукъ юртланы атасы йимик де дюр. Амма таргъугъа лайыкылы болагъан, гючлю сёзлени Жаминат йимик бирев де табып болмагъан.

Шийру бет 24 «Давлар юрюле, давлар».

Дав нече кыйгъы, нече дерт. Дав нечесе аналар йылай кыалгъан, бозлай кыалгъан нечесе ожакълар аталарын тас этген, нечесе кыызлар суюгенлерин тас этген. Кып тюрлю шаирлер давгъа багъышлап асарлар яратгъан. Жаминат Керимованы яратувчулугъунда аслу ерни тутагъан поэмасы «Тул кыыз». Шо поэмада даву йылларында аявлу уланлары, азиз гелешмишлери давгъа гетген аналагъа, кыызлагъа туюшген туюелер гетермесдей, арбалар тартмасдай авур намусланы суратлагъан. Кыужурлу ясалып яратылгъан, гелешмишине аминлигин сакълай туруп, ол кыйтар деп уму тэте туруп кыарт болгъан кыйратлы кыызны келпети поэманы оьзекли келпети токътай. Гючлю намусну, кыйратлы ягъы булан шо ткыыз дав майданда анадаш эли учун сыйлы жанларын кыурбан этген игит улангъа тенг бола. Шо саялы болма ярай автор огыар дюньядагы лап сыйлы ташлардан эсделик салыр эдим дейгени.

Бирдагы аслу игити поэманы давда баласын тас этген ана.

Бет 194 .Кыызны суратлайгъан сатырланы табайыкъ.

Бет 198. (4 бёлюк) Ананы гыакында айтылагъаны сатырланы табайыкъ.

«ЯШЛАНЫ СЕСИ»1970,«ЧЫРАКЪ» 1973.Сонгъу йылларда Ж.айры
китаплары басмадан чыгъа.»НАСИБИМ МЕНИ» 1978,«АЙРЫ ЯР»1984,«ГЮН
САГЪАТ»1985,ТАРГЪУНУ
ТАНТЫ»1986,«ОГЪ,КЪАТЫНЛАР,КЪАТЫНЛАР»1990,«ЙЫЛАН КЪЫЗ»1991 ва
ш.б.

Жаминат Керимованы асарлары рус тилде де гёчюрюлюп
чыгъа.»ГОРЯНКИ» 1987 деген китабы МОСКВАДА
чыгъа.ИСЛАНДИЯДА,ИТАЛИЯДА,ПОЛЬШАДА муну китаплары чыгъа.Ж.К
асарлары инсанда чыдамлыкъны,рагъмулу,бавурлу болмакъны,тарыкъ
болгъанда инсанны къуллугъуна,оъз халкъыны ишлерине табулмакъны
тарбиялай.Ж.К. асарларында талайсыз,написизболгъан къатынланы
келпетлери кёп ерни туту.Ж.К. поэзиясында ватанны,тувгъан анадаш юртну
келпети инг де аслу келпетлерден болуп токътай.Оъзюню эки де аягъы
юрюмейли,юрек булан абат алагъанын,йырлары къанатлары болуп бийик
кёкге багъып талпына,оъзюню шо талпыныву гюч береген азиз къумукъ
халкъын шаир абурлай ва сыйлай.Оъзюню ТАРГЪУ юртунада Ж.К.бек арив,
гючлю сёзлери терен маънасы булан багъышлап шиърулар язгъан.

2 СЁЗЛЮК ИШ:

Тарих-история

Инсаплы-эдепли,намуслу,къылыкълы

Яв-дав

Хат-кагъыз

Гюнесув-ртуть

Боран ургъан гюлдей сёнген яшлыкълар-тенгleshдилив.

Чайканы акъ къанатыдай-тенгleshдилив.

Гюнесувдай таза-тенгleshдилив.

Гём-гёк кёкню оъбюп мени гёзлерим-метафора.

Къанлы дав-эпитет.

Къуруп къалгъан гюл терекге ошагъан-тенгleshдилив.

Поэманы охуйгъанда яшлар биз не йимик шиъруну чеберлик
аламатларына ёлукъдукъ.

Юреги сыныкъгъан ана,къызны юзюне къарама къоркъа.